N. 245. 1831.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundige en Wetenschappelijke

Nieuws- Blad.

Vrijdag den 11 November.

EEN BLIK IN DE TOEKOMST.

Van dag tot dag gevoelt het zich, dat de staatkunde, overmatig ingewikkeld, en op staatkundige gebeurtenissen gegronde beschouwingen zullen lezeren moede te deelen. Zoo lang er volgens aangenomen grondbeginselen gehandeld wordt, zoo lang de staatkunde der kabinetten een, op ondervinding en geschiedenis gegronden standvastigen trend houdt, valt het den opmerkzamen beschouwer niet moeijelijk, door vergelijking en vergelijking, de *hoofdhedoeling* der in een bepaald tijdstip aangenomen staatkunde te kunnen ontwikkelen. Bij den tegenwoordigen stand van zaken is zulks echter bijna niet mogelijk. Het woord ONAANTASTBAARHEID (waarop men in andere tijden, wanneer het in traktaten was opgenomen, ten minste eenigzins konde vertrouwen) staat thans in het woordenboek der *diplomatie*, als *synonym* met het woord VERANDERLIJK. Wilde men dus, in het ter neder stellen van staatkundige redeneringen de *stukken* der Londensche conferentie volgen, dan voorzeker zou elk staatkundig dagblad zich genoodzaakt zien, telkens zijne gevoelens van den vorigen dag te moeten wijzigen.

Naar deze *raisonnerende protocollen*, *memorandums*, *ultimatums* enz. enz.) redeneerende, bestaat er thans geen bepaalde, op grondbeginselen rustende staatkunde, namelijk, wanneer men elk dezer *raisonnerende* afzonderlijk beschouwt. Vereenigt men dezelve en brengt men ze in verband met de *handelingen* van de Noordsche mogendheden, dan eerst ontdekt men de schemering van een aangenomen grondbeginsel, waarvan men uitgaat; doch waarbij men, ter bereiking van het hoofddoel, tot nu toe ongebruikelijke en met de *waardigheid* strijdende middelen bij der hand neemt. En deze schemering van *licht* in het staatkundig *duister* ontdekt ons, zoo wij ons niet vergissen, den arbeid van drie groote mogendheden, tot het wederom oprigten van het ingestorte gebouw van het *ancien régime*, waartoe de grondvesten, in het geheim gelegd, eerst dan haar aanwezen zullen doen kennen, wanneer dezen arbeid, reeds ver gevorderd, zich aan ieders oogen zal openbaren.

In de veronderstelling, dat onze inzigten, ons voorgevoel, ons niet bedriegen, dan voorzeker, komt ons vaderland, als *bouwstof* bij dezen arbeid, voornamelijk in aanmerking. In hoe verre wij nu, door den drang der omstandigheden, genoodzaakt zullen worden, om hiertoe gewillig of lijdelijk *ons* te laten gebruiken, is niet te bepalen; — genoeg *reeds*, dat het geenen opmerkzamen beschouwer der gebeurtenissen ontsnapt, dat de stroom ons naar een gewild of niet gewild *doel* heen voert. De wijze, waarop wij dit doel zullen bereiken, hetzij dit doel ten onzen voordeele of nadeele uitvalt, zal *grootsch*, zal *bewonderenswaardig* zijn!

De ondervinding heeft geleerd, dat het gebouw van het *heilig verbond*, waaraan de Europesche mogendheden, alhoewel zonder bepaald doelwit, sedert 150 jaren gewerkt had, en dat in 1815 voltooid werd, op sommige plaatsen, op een moeilassigen grond gebouwd was. De vestiging van het vereenigd Koningrijk der Nederlanden en dezelfs kortstondig aanwezen, dragen van dezen zwakken grondslag de duidelijkste blijken. Eene grootere bevolking, bij wijze van toevoeging, aan eenen kleinen, reeds gevestigden staat te geven, met het doel om dezen te vergrooten en magtiger te maken, konde alleen met hoop op eene gewenschte uitkomst hebben plaats gehad, wanneer deze grootere bevolking niet zoo zeer in zeden en gewoonten met de kleinere verschild had. Wat uit welk oogpunt men deze vereeniging ook beschouwt, uit den aard der omstandigheden, welke deze vereeniging vorderde, werd het niet gevestigde België met zijne vier millioenen, aan Holland, een sedert eeuwen gevestigden staat, met zijne twee millioenen bewoners toegevoegd. Voor het ongelijk physiek sterkere België, met zijne afzonderlijke belangen, moest dus, door den tijd, bij een steeds klimmende welvaart en bij eendragtelijke staatkundige gevoelens, het zwakkere Holland onderliggen; vooral, wanneer hetzelve, bij de opoffering zijner welvaart moedeloos geworden, ook zijne moreele krachten had zien verminderen. De staat van zaken op dit tijdstip gekomen, zoude ook die voorwaarden gedetermineerd hebben, van het staatkundig gebouw aan 1815 ten grondslag lagen. Door dezen slag ontwaakte de kleinste bevolking, en uit de puinhoopen van het gesloopte koningrijk, herrees *Holland* grooter dan weleer, en voltooide, door *eigen arbeid*, in eenen ongelooflijk korten tijd, dat gedeelte, hetwelk zijne moedige bevolking wilde bewonen en tegen den aanval van zijn vijand van voornemen was te verdedigen. In moreele krachten, verre verheven boven België, konde het, in physieke krachten, minder sterke *Holland* voor een oogenblik België de sterkte zijns arms doen gevoelen; doch dit was eene overspanning, die het niet lang zoude kunnen volhouden, zonder aan zijn eigen lichaam, door eene zoodanige overspanning, zoodanige wonden te brengen.

Holland isolate, toen het zich van duitsche bevrijd zag, weggemoede van het, gelijkende vijftien jaren, aan vier millioenen menschen, met welke hetzelve niet sympathie dacht, gehecht had, ontwikkelde nooit gekende krachten, en deed Europa eene zijner moed, standvastigheid en getrouwheid aan de aangenomen beginselen verbaasd staan. Doch het is juist deze zoogenaamde, het is dit STANDPUNT, waarop het opgeschuinlijk zwakke, doch inderdaad sterke Holland zich geplaatst had, dat den grondslag gelegd heeft, om van datzelfde Holland eene nieuwe en voorname bouwstof te maken, tot de vorming van een NIEUW STAATKUNDIG LICHAAM, groot en sterk genoeg, om, zonder overtreding, het staatkundige evenwigt van Europa, in stand te doen houden; — welk doel het kleine Holland bijna alleen heeft kunnen bereiken, want onder de schaduw van dit *getrouwe* land, dwong Oostenrijk Italie tot onderwerping, en dempte Rusland den opstand in Polen.

Had in het Weener congres het baatzuchtige Engeland de voornaamste rol niet gespeeld; — had het algemeen belang van Europa, en niet het eigenbelang voorgezeten, dan voorzeker was het koningrijk der Nederlanden op eene andere wijze te zamen gesteld, en op vaster grondslagen gevestigd geworden. Eene betere *overeenkomst* van *zeden*, *gebruiken* en *gewoonten* was dan in het oog gehouden, en de opoffering van 's konings eigene bezittingen in Duitschland en onze vaderlandsche kolonien, hadden ons landstreken en bewoners aangebragt, die het zich tot eene eer en tot groot voordeel zouden toegerekend hebben, deel uit te maken van een rijk, dat, bij deszelfs zamenstelling, ook de eenvolle roeping zoude gehad hebben, den *vrede* in Europa en de *volharding* der aangenomen grondbeginselen te bewaren.

Oost-Friesland, een gedeelte van *Hanover*, en een gedeelte van den dinker Rijn-peaze, met de provincien *Limburg*, *Antwerpen* en de *beide Vlaanderen* moesten het Koningrijk der Nederlanden gevormd hebben, als compensatie voor de afgestane *Kolonien*, terwijl de groot-hertogelijke kroon van Luxemburg, eene vergoeding aan den koning had aangeboden, voor Zijne afgestane bezittingen in Duitschland.

De onderscheidene belangen, waarbij de groote handel de voornaamste rol zoude gespeeld hebben, hadden zich alsdan in eenige centrums, en het vereenigde koningrijk der Nederlanden bestaan.

Men heeft thans de gebreken leeren kennen, die met de vestiging van het Koningrijk der Nederlanden niet hebben voorgezien, of niet hebben *willen* voorzien. Engeland, dat heimelijk achtige Engeland alleen, konde vermeenden wat gebeuren zoude, doch zijn grondbeginsel is: *knoeijing*, om met het pain sich te verrijken, doch ook *vergelding* wachtende, en spoedig kunnen de rollen verwisseld zijn.

Wij moeten ons dus geene illusie maken. Holland is niet in staat om het Holland van vroeger te worden; wij behooren tot een algemeen *Europeesch* maatschappij; wij zijn bestemd om een VOORNAMER GEDEELTE uit te maken; en wie onzer zoude het misken-

nen, dat wij regt hebben verkregen om op deze onderscheiding regtmatige aanspraak te maken?

Eene hereeniging met de zuidelijke gewesten, op den voet zoo als vroeger bepaald is, is door de omstandigheden onmogelijk gemaakt. Eene regtmatige uitbreiding in het *Noorden*, *Westen* en *Zuiden*, behoort onder het rijk der mogelijkheden. Door *standvastigheid*, *moed* en *volharding* is Holland geroepen, een onder wijle te *voltooijen*, en eindelijk eenen duurzamen vrede aan Europa te schenken.

NEDERLANDEN.

Breda, den 10den November.

VERWIJDERING DER ENGELSCHE VLOOT VAN HOLLANDS KUSTEN.

» *Waar menschenhulp faalt, kunnen nog de stormen dienstbaar zijn tot bescherming der regtvaardige zaak.*" Dat deze onze woorden (*zie no 269*), de uitdrukking onzer innigste overtuiging, niet zouden worden gelogenstraft, daarvan waren wij zekerlijk dachten wij intusschen, dat derzelver waarheid reeds zoo spoedig zoude blijken. En echter, de berigten, uit Engeland zelf aangaande gekomen, bevestigen onze woorden. De vloot, tot Hollands ondergang, of tot instandhouding van den wapenstilstand (om het bij een woord te noemen dan hare verschijning geeft — altoos niet een ons vijandig doel) naar onze kusten gezonden, is *ten gevolge van een hevigen storm met mistig weder*, (zie ons no. 241) op Hollands stranden afgedreven, om binnen hare eigene havens eene schuilplaats tegen eenen vijand te zoeken, met welken geen kamp te beproeven is.

Mogten dergelijke verschijnselen niet onopgemerkt blijven en Holland versterken in dat onwankelbaar geloof zijner vaderen, dat er eene Mogendheid bestaat, welken *alle* aardsche magten onderworpen zijn; en dat, waar deze Eerste *zegen* gebiedt, zelfs de *vloek* den halsstarrigen weerspannigen wordt. In die waarheid; die meer dan menschelijke *wijsheid* is, zij onze *Kracht* en — onze toekomst is niet meer twijfelachtig!

Tot officieren bij de mobiele Noord-Brabandsche schutterij zijn door Zijne Majesteit voorloopig benoemd en aangesteld, te weten:

Tot majoor en kommandant van het bataillon, hetwelk uit de mobiele dienstdoende schutterijen der vestingen 's Hertogenbosch, Breda en Bergen-op-Zoom zal kunnen worden samengesteld, J. E. Ridder de van der Schueren.

Bij het bat. Noord-Brabandsche mobiele dienstdoende schutterij:

Tot kapitein, Frans Simon Petrus Eerens; tot 1ste luitenant, Martien de Backer; tot 2de luitenants: Henricus Joannes Strykos en Jan Jacob Fereken; tot 1ste luitenant, Jonkh. Joseph Petrus Johannes Antonius de la Court; tot 2de luitenants: Henricus Manuel Hoppenbrouwers en Johannes Franciscus van der Ven; tot kapitein, Hendricus Bernardus Bekkers; tot 1ste luitenant, Willebrordus Cools; tot 2de luitenant, Quirinus Beljaars; tot kapiteins: Gerrit van Doorman, J. A. Gerlach junior en Gerard H. E. F. van der Schrieck; tot 1ste luitenants: F. G. Boogers en J. A. Sprengers; tot 1ste luitenants: Hubertus Aperian, Jacobus Cornelis Wins en Joannes F. Augustus Brandt; tot 2de luitenants-kwartiermeesters: P. H. C. Willer en J. E. A. Dyserinck Dekker; tot 2de luitenants: Karel Koopmaker, Emilius C. H. Phaff, P. H. J. G. Jonkheer, Nicolaas Buys van der Colff, P. P. Smolders, Jonkheer P. J. G. Mansing, J. B. van Hall, J. A. W. Hustinx, Adrianus Franciscus Huybrechts, N. P. Janssen, Johannes Jacobus Walveon, Casparus G. B. van Nouhuys, Rombertus Franciscus Wierdsma, Daniel de Keulenaar Lammers, Adriaan Middelkoop, Arnoldus St. Doctors van Leeuwen, Karel Willem de Quay, Gregorius van Lelyveld van Gingelentsek, F. E. J. H. van Grotenhuis, Abraham Pierre de Segaff, Pieter Verschoor en Reynier Lungeno van den Broek.

— Gisteren middag is te 's Bosch uit 's Hage gearriveerd Z. K. H. Prins *Alexander*, tweeden zoon van Z. K. H. den Prins van Oranje.

— Op den 2den is aan den Hoek van Holland een brikschip gestrand, geene vlag toonende, en op hetwelk men geene manschappen heeft kunnen ontdekken. Naam, bestemming en lading van het schip waren, uit hoofde van de moeijelijkheid om hetzelve te naderen, nog onbekend.

— Aangaande het stranden van het schip *Dorothea* (niet *Teodora*) kapitein *Frange*, van Christiansand naar Bordeaux, vernemen wij nog nader, dat de reddingboot van Noordwijk, ondanks de hoog onstuimige zee, tweemaal aan boord van dat schip genaderd is en telkens onverrigter zake heeft moeten terug keeren, omdat de manschap van het gestrande schip hetzelve niet wilde verlaten. De tweede toe terugkeerende sloeg zelfs de reddingboot, door de hevige branding, om, zonder dat evenwel een der roeijers, die zich daarop gewaagd hadden, daarbij is omgekomen. Eerst de derde reis, toen de inmiddels van Katwijk gekomen reddingboot het schip genaderd was, heeft men den kapitein, den stuurman en de drie overige manschappen kunnen bewegen, om het wrak te verlaten, en dezelve behouden aan wal gebragt.

— Ten opzigte der schipbreukelingen, van welke één ziek was, zijn de noodige maatregelen van voorzorg genomen.

— Tot weering van de cholera is, van wege de Pruissische regering bevolen, dat niemand zonder voorzien te zijn van een gezondheids-pas, in de Rijn-provincien zoog binnenkomen, en niet anders dan langs de wegen van Nijmegen op Cranenburg; van Millingen over Bimmen op Keeken, en van het Lobith over het veer aan het Veregat op Keeken.

— Laatstleden Saturdag is een piket belgische troepen, zonder het te weten, op Hollands grondgebied geraakt. De belgische generaal *Desprez* heeft een officier van den staf op de grenzen gezonden, om grenspalen te planten.

— De heer *Zoude*, een nieuwgekomene uit het district van Neufchateau ter vergadering van de afgevaardigden gezonden, welke in de vergadering van den 7den zitting genomen heeft (*zie no. 269*), heeft zich al dadelijk onderscheiden door te verzoeken, dat er in de notulen mogt vermeld worden, dat hij volkomen instemde met de minderheid, welke zich tegen de 24 artikelen der Londensche conferentie verklaard heeft. De heer *Destouvelles* verzette zich tegen deze vordering, om dat de stemming geschied was, zonder dat de heer *Zoude*, als zijnde destijds nog geen lid der vergadering, daarvan had kunnen zijn genomen, en zonder zich van protesteren of toetreden van den kant van den Hoogedelen weten kon. De heer *Zoude*, zeide hij, kon zijne, zijne verdenken door middel van de drukpers bekend maken. In dat geval, hernam de heer *Zoude*, vrij kluchtig, recommandeer ik mij aan de heeren dagbladschrijvers.

— De Keizer van Rusland heeft, bij eene Ukase van den 13 october, den prins *Czartoryski*, medelid van den rijksraad, secretaris en geheimraad, als hebbende zijn eed, als onderdanen verbroken en met halsstarrigheid deel genomen aan alle opvattingen ondernemingen der poolsche aanvoerders, tot dat het land door het geweld der wapenen weder onder het juk gebragt geworden, onwaardig verklaard van zitting te hebben in den ridderstand en in den besturenden senaat, en derhalve besloten, dat zijn naam van de dienstlijst worde uitgeschrapt.

Daarentegen heeft de Keizer den voormaligen vice-president der municipaliteit van Warschau, den heer *Butowski*, in een rescript ten hoogste geprezen over de standvastigheid en gehechtheid aan den troon, door hem aan den dag gelegd bij het uitbreken van den opstand in Warschau, en hem tot beloning daarvan het ridderkruis der orde van St. Anna van de eerste klasse geschonken.

De president van het provisioneel bestuur van het koningrijk Polen, de geheimraad *Engel*, heeft alle ambtenaren, die gedurende de omwenteling hunne posten hebben verlaten, opgeroepen om voor den 15 dezer maand op hunne posten weder te keeren, zullende zij bij gebreke hiervan beschouwd worden als hun ontslag te hebben genomen.

— In Warschau ligt steeds eene zware bezetting. De kommandant dier stad heeft, om de inwoners, wier huizen te zeer belast zijn door inkwartiering, zoo veel mogelijk te gemoet te komen, aan de regering verzocht, een tentenkamp voor soldaten te laten kwartieren te leggen, daar zich tot dus ver reeds in de voorsteden straten opeengepakt heeft.

Het hof van appel van het koningrijk Polen heeft, even als de burgerlijke regtbank, die van koophandel en andere gerechtshoven, den 25 october zijne werkzaamheden hervat.

Op vele plaatsen in Polen zijn de scholen, die gedurende den oorlog gesloten waren, weder geopend; ook keert het ontluisterd vertrouwen meer en meer terug.

FRANKRIJK.

Parijs, den 6den November.

Wij lezen in de *Gazette de France* van heden:

» *Le Constitutionnel* gaat voort met het fransch kabinet tot eene alliantie met Engeland te dwingen (*vergelijk ons nommer van Woensdag art. Parijs*). Deze alliantie is onmogelijk; want welk verbond is er aan te gaan met een volk, dat de eenvoudige vijand van Frankrijk is, dat zich tegen alle deszelfs vereenigingen of uitbreidingen verzet, en Holland voor dezelfde dood gestraft heeft, dat een engelsch prefekt in België geplaatst en lord *Granville* dan den heer *Ferrier* gezonden heeft, om hem het bevel te geven, van onze troepen onmiddellijk België te doen ruimen, en strijde van geven onmiddellijken oorlog. Een jaar lang hebben wij herhaald, dat Frankrijk alleen door een verbond met het vasteland op België en op den Rijn kan hopen. Daarin derhalve is Frankrijks belang gelegen, het

wijl het belang van Engeland alsdus gevreest is, om Turkije te het houden, ten einde het vaste land van Europa naar het westen te drijven, en op Frankrijk te doen drukken."

— De kolonel *Fabvier* heeft bij een rapport aan het poolsch comité verklaard, dat hij te Londen, uit Gedeelte dien als de heer *Gisquet*, 2600 geweren om naar Polen te worden gezonden had aangekocht; hij had die tegen 28 francs het stuk betaald, en bood ze tegenwoordig aan het fransch gouvernement voor dengelfden prijs aan.

— Volgens de jongste tijdingen uit Griekenland, door het fregat *l'Armide*, naar Toulon overgebragt, zou de nationale vergadering op den 20sten Oct. bij elkander gekomen zijn. In Morea of Peloponesus, en voornamelijk op de eilanden, welke zich het meest tegen het gouvernement van den president verzet hadden, bleef bij voortduring eene groote gisting heerschen.

— De *Gazette de France* maakt wegens het zijzen der fondsen, dezer dagen, de volgende aanmerkingen: De voortdaring van het rijzen onzer fondsen, moet minder worden toegeschreven aan de aanneming der bekende conventie van België opgelegd, als wel aan eene aanneming waarop lang te voren gerekend was, dan aan de door een ministerieel blad medegedeelde tijding, dat de kamers gedurende een maand zouden worden gesproogd; eene maand zonder discussien van de tribune, zonder aanvallen tegen het ministerie, is een geluk, hetwelk onze speculanten verre waren, te verwachten; zij meenen reeds te zien hoe die dertig dagen besteed zullen worden tot het bevestigen van de hoop op vrede, om de gewigtige kwestie van het pairschap op te lossen, en te vermijden de arke des verbonds aan te raken, en hoe hun men de verstelling van renten te koopen wederstaan, wanneer de toekomst zoo belovende is.

De fondsen zijn heden, uit hoofde van den zondag, niet genoteerd.

ENGELAND.

Londen, den 4den November.

De gewezen keizerin dom *Pedro* wordt, van Parijs, alhier verwacht.

— Ons dagblad *the Globe* bevestigd met groot leedwezen de tijding dat de *Cholera* of *Braakloop* eindelijk ook de engelsche kust bereikt heeft en vreest zeer dat zulks voortgekomen is van achteloosheid, als ook van de hardnekkigheid met welke men de verderingen van die ziekte heeft ontkend. Het gouvernement en de particulieren hebben heden, uit Sunderland, de bevestiging dezer droevige tijding ontvangen. Volgens deze berigten zou de ziekte met schepen van Hamburg overgebragt zijn, waar men ongelukkigerwijze veroorloofd had, boven de bank van Sunderland quarantaine te houden. Negentien zeelieden, waarvan er reeds vijf overleden zijn. Volgens andere bij de douanen ontvangen berigten nopens de braakloop, zouden er drie sterfgevallen in een huishouden voorgevallen zijn.

— De groote volksvergadering te Bristol, welke zoo veel vrees verwekt had, is zeer rustig geweest. De heer *Hunt* heeft welkomen zijn doel gemist. Hij heeft tot den geest van alle partijen willen spreken, en heeft zich-zelven zoo verward, dat niemand hem begrepen heeft.

Wij lezen in een dagblad de navolgende vergelijking tusschen de bevolking van Parijs en van Londen:

Het departement der Seine levert eene oppervlakte van 473,965,509 vierkante meters op, waarvan er, voor Parijs, binnen de stad, 54,396,800, voor het arrondissement van Sceaux, 239,150,584 en voor dat van Saint-Denis 200,418,125 gerekend worden. De geheele bevolking van het departement is 832,052, waarvan, alleen voor Parijs 723,363 zielen. Als men, van dit getal, 57,839 personen welke de mobiele bevolking van het departement uitmaken, aftrekt, dan blijven er 774,894 personen over, waarvan 360,524 van het mannelijk en 413,670 van het vrouwelijk geslacht. Deze wonen in 27,759 huizen, waarvan 24,161 in Parijs, te zamen 225,000 woningen bevattende, van welke Parijs er 196,431 telt.

Als nu het getal der geheele bevolking van het departement nemende, vindt men, dat deze bevolking tegen 17,39 per hectare omgeslagen is, te weten 21,027 voor Parijs en 8,53 voor de jurisdictie of omstrekken.

London en jurisdictie levert eene oppervlakte op van 526,169,234 vierkante meters, met 1,274,800 personen mobiele bevolking, hetgeen 2,422 personen de hectare oplevert. Van de 1,274,894 personen vaste bevolking, zijn er 570,246 van het mannelijk en 655,468 van het vrouwelijk geslacht. De geheele bevolking bewoont 168,681 huizen; nog 8,249 huizen staan ledig en 3,293 worden er gebouwd, hetgeen een totaal van 176,223 huizen oplevert. Zoodat, wat de verdeeling der kunne aangaat, deze in beide hoofdsteden, bijna dezelfde is.

Gevolgelijk zijn, van de 1000 personen te Londen, 465,2357te gedeelten van het mannelijk en 534,6000ste gedeelten van het vrouwelijk geslacht, terwijl te Parijs de verdeeling staat als 465,6578 voor het eerste en 534,325 voor het tweede geslacht. In eerstgemelde stad zijn 69 vrouwen van de 1000 en in de tweede stad 68 vrouwen tot den ongehuwden staat verwezen. In Parijs is de verhouding der geboorten van een 29ste en dat der sterfgevallen van een 32ste gedeelte. Wat Londen betreft, zoo is het door de daarvan bestaande tabellen bewezen, dat meer dan een derde gedeelte der geboorte en sterfgevallen, aan de lijsten der burgerlijke en godsdienstige administratien onttrokken wordt.

In 1820 beliep het getal der huwelijken te Londen 12,750 en te Parijs slechts 6,872, hetgeen zou schijnen te bewijzen, dat, te Parijs, de onwettige verbindenissen die te Londen met een vijfde gedeelte te boven gaan. En eindelijk, dat er, bij de vergelijking der jaren van ouderdom, in de beide steden een bijzonder resultaat voorkomt, te weten, dat de waarschijnlijkheden van de langduurigheid des menschelijken levens tusschen beide steden wezenlijk verschillen. Het aantal ingezetenen, van de kinder-jaren tot 40 is, over een gelijk aantal genomen, te Londen naar evenredigheid grooter dan te Parijs, terwijl er, tusschen het aantal lieden van 40 tot 90 jaren, mede naar evenredigheid, een aanzienlijk verschil voor laatstgemelde stad bestaat.

Indien het waar is, dat het toneel moet beschouwd worden als eene volks-leerschool voor jong en oud, dan verdienen ook de tooneel-beoordeelingen opgenomen te worden in een tijdschrift of dagblad, hetwelk zich niet uitsluitend tot het mededeelen van nieuwstijdingen beperkt. Goede, gezonde leer te verbreiden, is de pligt van elk gemoedelijk schrijver. Wij vermenden dan ook in ons blad gaarne een plaatsje in, voor hetgeen ons over het *Amsterdamsch* tooneel wordt toegezonden, vooral omdat er tegenwoordig geen ander tijdschrift, op eene, onzes inziens, doelmatige wijze, zich met het tooneel bezig houdt. Edoch, wij zullen ook ons er slechts toe verhoudigen, in voor verre onze correspondent voortgaat, om niet deze of gene, persoonlijk meerder of minder, begunstigde tooneelkunstenaars te prijzen of te laken, maar uitsluitend, om voornamelijk de kunstwaarde en de gedelijke strekking der vertoonde stukken te doen kennen. Wij achten het oogmerk van onzen correspondent goed, en weten dat het vrij van alle partijdigheid of eigenbelang is. *De Redactie.*

AMSTERDAMSCH TOONEEL.

De *Tientig Eeuwen Roems* zijn nog altijd aan de orde van den dag. De stukken of stukjes welke er bij gegeven worden, kunnen in gelijke aanmerking. Bij eene volgende, meer over het nieuw voortbrengsel van 's dichters vernuft: *Een dorp over de Grenzen*, van Lennep.

FRANSCHE SCHOUWBURG.

Le Masque de fer. Het is geenszins ons oogmerk de schrijvers of componisten der opera's of stukken, die op het Amsterdamsch toneel vertoond worden, te gispen. O, neen, want al wat Frankrijk *thans* van dien aard levert, draagt te duidelijke kenmerken, dat de toegehaalde opera's, vaudevilles, drama's enz. etc., om het lieve brood zijn geschreven. Ieder vischt op zijn getij, en de fransche tooneelschrijvers worden gewisselijk goed betaald voor de schande, om hunne namen te zetten voor stukken, die geene andere strekking hebben, dan om al wat zedelijk, wat heilig is, te verbannen, en krachtdadig mede te werken, om den revolutionairen geest te onderhouden en voort te planten. Zoo heeft men, bijv., door eene madame *du Barry* de zedeloosheid van het *oude* fransche hof willen vertoonen; thans wil men er ons de gruwelen van doen kennen. Men verhaalt het volgende van den oorsprong der opera *Le Masque de fer*. In eene bijeenkomst van drama- en vaudeville-schrijvers, ontvingen zij van hunne meesters den last, om hen, eenige dagen, stuk tegen altaar en troon te schrijven. Daartoe ontbrak het in de geschiedenis der revolutie niet aan stof, maar de last hield in, dat het alles eenig en alleen op verheffing van het verbannen stamhuis moest komen. En ziet, nu vond men geen beteren uitweg dan om dezen roman te kiezen. Het paal is dan ook zoo verre bereden als decassie, dat het beoordeeling ten eenenmale onwaardig is.

De vertooning zal in ons land geene staatkundige kettering te weeg brengen. Wij mogen en moeten den directeur zeggen, dat hij met dergelijke gedrochtelijke stukken eene goede recette verwacht. Zijne persoonlijke gezindheden zouden, betwijfeld worden, indien hij nog langer op zijn tooneel de goede zeden of bijzondere godsdienst begrippen deed aanranden.

Les deux familles! — Te regt zegt *Voltaire*, dat de opera het graf der tooneelschilderkunde is. Zoo heeft men door deze zoogenaamde opera, mijn moeder of zuster willen begraven dan *den Cid*. De vertooning van dit broederstuk is dan ook naar verdienste uitgefloten.

LETTERKUNDIGE BERIGTEN.

THIS: *Blaamzang uit bijgelaatheden*. *Tweede jaargang. Eerste deel.* Amsterdam, bij G. VERVLOET 1831. 476 blad. in 8. Prijs is f 9,60.

Bijzondere omstandigheden vertragden de uitgaaf en bekendmaking van het vervolg eener onderneming, welke, zoo zij reeds bij haar verschijnen, bij kunstkenners en letterminnend publiek konden bekend zijn, het ons aangenaam, dat wij bij het tot dusver verschenen gedeelte van den tweeden jaargang onzen lof, aan dien voorafgegaan, onder teekend, behoeven terug te nemen. Het komt er, bij eenen dergelijken bundel voornamelijk op aan: 1° op

het doen eener goede keuze en 2° op de medewerking van bevoegde vertalers. Wat tot nog toe van deze bloemlezing het licht zag, bewijst dat [illegible] geen der beide vereischten ontbreekt. Met een der aangeboden bloemen, welke in onzen Hollandschen herfst nimmer uitspruiten, terwijl de meeste zich door geene meer dan gewone helderheid onderscheiden. Oischoon voorstanders van oorspronkelijke werken, moeten wij bekennen, dat wij dergelijke navolgingen hooger stellen dan een groot gedeelte der, in den laatsten tijd opgedischte, zoogenaamde, oorspronkelijke romans, tafereelen enz.

Reeds de opschriften der verhalen lokken tot lezen uit. Dit doet bovendien de volgende: *Het Smokers-eiland*; *Herinneringen uit Korsika*; *de Bruiloftdag van een Student*; *de storm van Talmantoel*; *de Weddingschap*; *zonderlinge redding uit een dubbel gevaar*; *Francesca de Rimini*; *de Gitanilla of een maand in Spanje*; *Tooneelen op Zee*; *de Schipbreuk*; *Het Dagboek van een Geneerheer* (N° 1, de jonge Arts) (*); *het kasteel Borgia*; *Merkwaardige trek van een Slaapwandelaar*; *Dagb. van een Geneesheer* (N° 2, de Kanker — het Tweegevecht); *Peter Grant, of de Kozakkenschets*; *de Geestenziener*; *de Weduwnaar*; *Geschiedenis van eenen gehangenen door hemzelven beschreven*; *Dagb. van een Genesh.* (N° 3, de Miltzuchtige); *het Bruidfeest in Venetie*; *Dagb. van een Genesh.* (N° 4, het Sterfbed van eenen wijzen); *de Lakkeijen*; Egyptische *Dieven*; *een Overzicht uit het leven en de uitgevaardigden van* Giovanni Finati; *de Schipbreuk*.

Een paar aanmerkingen houde de verzamelaar ons ten goede. De verhalen zijn, zoo wij ons niet vergissen, alle of nagenoeg alle uit het *Engelsch* of het *Fransch*. Tot afwisseling ware het niet kwaad nu en dan een *goed duitsch* verhaal over te nemen. Ook zoude, bij elk verhaal vermeld dienen te worden: van waar het overgenomen, en, zoo mogelijk, de naam van den oorspronkelijken schrijver.

Overigens prijst zich deze verzameling, even als alle werken, door den heer Vervloet uitgegeven, door een behagelijk uiterlijk aan.

(*) Deze fragmenten, hetzij in waarheid uit het Dagboek eens geneesheers of niet gevloeid, bevatten allerbelangrijkste ontdekkingen van menschenen wereldkennis.

AMORTISATIE SYNDIKAAT.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, KAARTEN, enz.

De Agent van het Domein te *Breda*, uit kragten deszelfs geautoriseerd, zal op Woensdag den 16den November 1831, 's morgens ten tien uren, ten huize van den Plantadjunct-meester in het *Mastbosch*, en ten overstaan van den Heer Burgemeester van *Prinsenhage*, publiek en voor alle man Verkoopen, te weten:

EFSBOSCH onder *Prinsenhage*.

3 Kavelen op stam staande MASTENHOUT, in het park den Slissenberg in het Boschje bij de Ettensche baan en het park de Mast; met verplichting op de Kopers, om den grond geheel om te spitten.

1 Kavel EIKEN, in den grond staande STRUIKEN, in het park de Geer, met verplichting van opspitten als voren.

20 Kavelen EIKEN BOOMEN, in hetzelve park.

2 Kavelen EIKEN TOPPEN en TAKKEN aldaar.

Park het VALKENBERG te *Breda*.

1 Kavel opstaande 9 stuks als: 5 ELMEN, 1 EIK en 3 BEUKEN BOOMEN.

MASTBOSCH onder *Prinsenhage* en *Gilzeken*.

10 Kavelen op stam staande BEUKEN en 1 dito MASTEN BOOMEN, in de Haisdonck.

2 Kavelen gehakt liggende dito aldaar.

1 Kavel MASTEN BOOMEN, en 3 Kavelen op stam staande MAST, in het park de Braken.

10 Kavelen EIKEN-, BEUKEN-, MASTEN en andere BOOMEN op de Hoeve van Eiken onder *Prinsenhage*.

1 Kavel MASTEN BRANDHOUT op de Hoeve van Haisdonk in *Klein-Ginneken*.

15 Kavelen MASTEN BUIZEL, in onderscheidene parken van het *Mastbosch*.

1 Kavel MASTEN MIJTZAAR, staande bij de buitenzate van den *Wagenmaker*, te *Ginneken*.

ULVENHOUTSCHBOSCH onder *Ginneken* en *Gilze*.

11 Kavelen EIKEN BOOMEN in de St. Annadreef.

3 Kavelen op stam staande MASTENHOUT, in dito parken.

11 Kavel gehakt liggende MASTEN BOOMEN, en 3 Kavelen MASTEN BOOMEN en TAKKEN in het park de Vijfkavels.

De kondities van Verkooping liggen ter insage ten Bureaue van den Plantadjunct-meesters in de respective Bureaux te *Breda*, *Ginneken* en *Gilze*, alwaar nadere informatien en aanwijzing als mede de spitten te bekomen zijn.

Breda, den 29sten October 1831.

De Agent voornoemd,

M. DE PUS.

De Ondergeteekende, maakt aan zijne begunstigers bekend, dat hij voorzien is en voorhanden heeft PLAATSVERVANGERS voor de Nationale Militie en Schutterijen, allen op eene aannemelijke Voorwaarde, en neemt alles voor zijne rekening en risico, met alle Assurantie voor den geheele Activen Dienst, als van Desertie of vangedrag. Voor de Plaatsvervangers, alwaar ook de Milicien of Schutter in Activen Dienst en bij gunstige Dispositie van Zijne Majesteit door een Plaatsvervanger laten vervangen. Het kantoor wordt gehouden in de stad GORCUM, te Goes, Zierikzee, Middelburg, Vlissingen, Zutfen, Arnhem, Nijmegen, Bergen op Zoom, Breda, Tilburg, Boxtel, 's Hertogenbosch, Oosterhout, Waalwijk, Dordrecht, Rotterdam, Delft, Leyden, Haarlem, Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Deventer, Zwolle, Kampen, Harderwijk, Elburg, Groningen, Leeuwarden, Sneek, Franeker, Harlingen, Dokkum, Winschoten, Delfzijl, Coevorden, Meppel, Steenwijk, Hasselt, Genemuiden, Zwolle, Ommen, Almelo, Enschede, Oldenzaal, Deventer, Zutfen, Doetinchem, Arnhem, Nijmegen, Tiel, Bommel, Gorcum